

Nyttårstale med sannhetsserum

Statsministerens nyttårstale er et viktig signal til folket. Den skal fortelle oss hvordan regjeringa vurderer situasjonen i landet og i verden og hva den vil gjøre – og ikke gjøre – i året som kommer. Like viktig som hva som blir sagt er hva som ikke blir sagt.

Både i litteratur og psykologi har det vært snakk om å lage et "sannhetsserum", et stoff som fikk alle til å snakke sant, eller dele sine innerste tanker uten taktiske filter. Det følgende er et forsøk på å forestille seg hva som står mellom linjene i statsministerens tale, hva han kunne ha sagt om han hadde blitt utsatt for sannhetsserum like før han skulle holde talen.

Med vanlig skrift: sitat fra statsminister Jonas Gahr Støre, 01.01.2022

Med kursiv skrift: hva statsministeren kunne sagt under påvirkning av sannhetsserum

– I mange land blåser folk i regler, fordi de ikke stoler på myndighetene eller på hverandre. Slik er ikke vi. Det er annerledes i Norge.

Nå er det kanskje ikke alle som stoler helt på at myndighetene vet vårt alles beste. Det har dessverre sviktet noen ganger, som da myndighetene ikke klarte å få den gjenstridige allmue med på å gå inn i EU. Vi ser også nå at det svikter litt i oppslutningen om den vindkraftutbyggingen vi alle er avhengige av og nylig viste en meningsmåling at et ganske stort flertall var mot sjødumping fra gruver. Så det gjelder derfor å stå fast ved at myndighetene fortsatt vet folks beste. Om de ikke skulle stole på oss, får de en sjanse ved neste stortingsvalg, i mellomtiden kan de tie stille.

– Jeg tror alle har sett verdien av en sterk, offentlig helse- og omsorgstjeneste og alle de dyktige folkene som jobber der. Men pandemien har også avdekket svakheter i helsetjenesten vår. Vi må utdanne flere fagfolk. Vi må kunne gi flere intensivbehandling på sykehus samtidig. Mennesker som sliter med psykiske plager må få bedre og raskere hjelp. Det skal bli bedre. Det er store oppgaver og vi er i gang.

Her skal vi ikke si noe om den bevisst nedtrappinga av det norske helsevesenet, der tallet på sykehussenger er redusert, samtidig med at befolkningen har økt og blitt eldre. Vi i Arbeiderpartiet gikk i spissen for en kommersialisering av helsevesenet gjennom å opprette helseforetak og fjerne helsevesenet fra fylkeskommunal styring. Nå ser vi resultatene, men vi er ønsker likevel ikke å gjøre om på helsereformen, da denne har gitt oss et lojalt skikt av godt betalte helsedirektører.

– En styrke ved det norske samfunnet er små forskjeller mellom folk. I lange strekk av vår historie har vi fordelt makt og muligheter mer rettferdig enn kanskje noe annet land – flyttet makt til vanlige folk.

I de første tiårene da Arbeiderpartiet hadde regjeringsmakt, gjorde vi mye for å heve arbeiderklassen og redusere forskjellene. Seinere blei vi også smittet av markedsliberalismen og det har i de siste 30-40 årene knapt vært mulig å se forskjell på den økonomiske politikken til Arbeiderpartiet og Høyre. Derfor har da også mange av samfunnets rikeste investorer og spekulanter et nært forhold til vårt parti.

– Og på toppen av det hele har strømkrisen lagt stein til byrden for mange.

Den siste tida må vi innse at utslaga har blitt vel store, men prinsippet om at markedet skal styre strømprisen har vi stått fast ved siden vi vedtok energiloven i 1990. Gjennom tilslutninga til EØS og seinere ACER og bygginga av ei rekke strømkabler til utlandet har vi bidratt til at strøm har blitt en felleseuropeisk handelsvare, og slik ført norsk pris opp ikke bare på europeisk nivå, men tildels

ennå høyere. Med det har vi oppnådd en god fortjenestemargin for alle de norske og utenlandske selskap som har investert i utbygging av vindkraft i norske fjell.

– Mange av oss er del av fellesskap som er solide. Familier med tid til hverandre. Levende lokalsamfunn.

Nå kan man jo ikke forvente at alle små lokalsamfunn skal være levende i lengda. Så vi mener sjølsagt de lokalsamfunna som er livskraftige, som fylkes- og kommunesenter, drabantbyer og forsteder til de store byene. Den avfolkinga av utkantene som vårt parti har stått for siden krigen står ikke i motsetning til at vi ønsker at de som flytter skal flytte til levende lokalsamfunn, i stedet for de utdøende utkantene de blir nødt å flytte fra.

– Men urettferdighet og økende sosiale og økonomiske forskjeller, tærer på samhold. Når livene våre blir stadig mer ulike, tærer det på tillit, også i Norge. Det svekker fellesskapet. Kampen mot forskjellssamfunnet er derfor en kamp om hvem vi er. Om hvem vi vil være.

I det siste stortingsvalget opplevde vi det sjokkerende at et ekstremistparti på ytterste venstre fløy erobret hele 8 stortingsmandater. Dette gjorde de med hovedparole mot "Forskjells-Norge". Det er mange som har gått på denne og det er derfor viktig for sosialdemokratiet at vi erobrer tilbake eiendomsretten til kamp mot forskjellssamfunnet. Sjøl om vi ikke følger det opp i praksis, kan det tydeligvis være ei god parole for valgkamp.

– Å snu denne samfunnsutviklingen handler om mange ting; et mer rettferdig skattesystem, en sterkere velferdsstat, et tryggere og mer inkluderende arbeidsliv.

Den store utfordringen her er å få velgerne til å tro at vi fortsatt er et parti for velferdsstaten, på tross at vi har støttet opp om kommersialisering av helse- og omsorgssektoren. Det kan vi gjøre med å vise til at Høyre og FrP på dette området vil gå ennå lengre enn det vi gjør. Vi har gjort en stor innsats for et mer inkluderende arbeidsliv. Etter EØS-avtalen og EUs utvidelse østover har flere hundre tusen østeuropeere blitt inkludert i norsk arbeidsliv, som med dette har fått en ny underklasse av underbetalte arbeidere som ikke tør protestere fordi de ikke har den rettssikkerhet som norske arbeidere er vant med. Dette har vært bra for norsk konkurranseevne, med å redusere prisen på arbeidskrafta.

– Fortvilelsen over å ha et barn som ikke har venner eller mobbes fordi han er mørk i huden eller hun er skeiv.

Sett fra mitt ståsted i Oslo, er det rasisme og diskriminering av mørkhuda og homofile som synes. Diskrimineringen av samer er utenfor mitt synsfelt, så det skal vi ikke nevne. Noen har forsøkt å fortelle meg at denne ennå er så sterk at det er opprettet en egen gruppe på Facebook: "Dokumenter samehetsen", og at det i Finnmark eksisterer en egen organisasjon for å motarbeide sameretten. Dette er det best å vite minst mulig om, særlig fordi rykter sier at den første lederen for denne organisasjonen var en folkevalgt fra vårt eget parti.

Det er også best å ikke nevne Sannhets- og forsoningskommisjonen, som i det året vi nå går inn i skal legge fram sin rapport om virkningene av fornorskinga av samer og kvener.

Fornorskingspolitikken hadde så lenge den varte vårt partis fulle støtte, og noen av de fremste fornorskerne var blant våre tillitsvalgte. Så sannheten om dette er best å forbigå i stillhet. Det blir da heller ingen forsoning i ei tid da vår regjering står fast at høyesterett må settes til side for å sikre vindkraftutbygging i reinbeiteområder. I 2022 må vår regjering og vårt parti være forberedt på å gjøre noe vi ikke har gjort på 40 år. Det er året da vi skal sette inn store politistyrker for å tvinge gjennom gruveutbygginga i Repparfjorden, i åpen konflikt både med naturvernere, reindriftssamer og Sametinget.

Så om Kongen nevner samene i sin nyttårstale, så får han nå bare gjøre det, for vår del er det bedre å forbigå dem i taushet.

– Lytte – virkelig lytte – til folk i distriktene som kjemper mot sentralisering fordi de allerede har tre timer til nærmeste sykehus og to til en politistasjon.

Ja, jeg sa vi skal lytte til dem, men vi kan jo ikke alltid følge opp alle krav. Det har jo vist seg ofte at det er nødvendig å få en effektiv tjeneste må vi sentralisere litt, men dersom vi kamuflerer det gjennom vakre ord som "nærpolitireform", så klarer vi nok å få det gjennom.

– Og vi som brenner for å løse klimakrisen, vi må også høre etter.

Det viktige er at vi er villige til å ta hele landet i bruk for å løse klimakrisen. Hvert fjell og hver vidde må vi fylle med vindturbiner, hvert vassdrag må bygges ut, sjøl om det en gang av taktiske grunner var nødvendig å verne det. En sentral del av vårt klimaarbeid er å øke mineralutvinninga. Siden både vindturbiner, solpaneler og elbiler krever enorme mengder av metaller og mineraler, er det viktigste vi kan gjøre for det grønne skiftet å øke utvinninga av mineraler. Også her må hele landet tas i bruk, reinbeiteområdene til gruver, fjordene til deponi.

Olje- og gassindustrien er vårt viktigste virkemiddel i klimaarbeidet. Noen vil kanskje synes det er en selvmotsigelse, men det er det ikke. Vi har nemlig en renere olje enn de fleste andre land. Vi skal nå gjennomføre flere tiltak som vil gjøre vår rene petroleumsnæring ennå renere. Vi skal elektrifisere sokkelen, slik at alle utslipp som nå kommer fra norsk sokkel blir flyttet til utlandet. Samtidig skal vi bruke vår gass til å produsere hydrogen og ammoniakk. Når CO₂ fra denne prosessen blir drevet ned i undergrunnen på oljefeltene og slik driver ut mer olje og gass, vil dette hydrogenet bli så grønt at alt det kommer i berøring med også blir grønt.

Vi må først og fremst ta ansvar for det som skjer i vårt eget land. Når vi bruker oljepenger til å subsidiere elbiler i Norge, vil vi flytte alle utslipp ut av landet og vi kan stå fram som den beste i klassen ved den neste klimakonferansen.

– Lytte til oljearbeideren som er redd for jobben sin.

Ja, denne oljearbeideren er god å ha. Når vi ønsker å ikke bare beholde, men utvikle og utvide vår kritiserte oljeindustri, så kan vi som et arbeiderparti vise at vi gjør det av hensyn til arbeidsplassene. Så en særlig hilsen til oljearbeiderne som gir oss denne muligheten til å beholde en profitabel næring tross alle krav om nedtrapping.

– Til familier som ikke har noe alternativ til den slitne dieselbilen når ungene skal på trening.

Vi skal lytte til dem og sørge for at de får et bedre alternativ. En mulighet er å øke både dieselpriene og elbilsubsidiene slik at det blir billigere å skifte bil, en annen mulighet er å legge ned treningstilbudet, så dette behovet faller bort. Dette må vi vurdere nærmere.

– Når jeg tenker på fremtiden og de store utfordringene som venter, tenker jeg først og fremst på ungdommene våre. Vi har verdens beste ungdom!

Det skulle bare mangle. Vi har verdens beste barn, verdens beste eldre og ikke minst verdens beste politikere. Vårt partis tidligere store leder og landsmor sa en gang at det er typisk norsk å være god. Jeg vil føre dette ennå et skritt videre: Det er typisk norsk å være best.

– Noe av det mest meningsfulle jeg jobber med som politiker er å sørge for at elever som Frøya kan lykkes i en mer praktisk skole - med læreplass til alle.

En mer praktisk skole – dette er noe vi må framstille som Arbeiderpartiet sin ide. Det tror vi skal gå bra, for det er vel ikke så mange som husker lenger at vi har hatt en mer praktisk skole, og at det var vårt parti som gikk i spissen for teoretisering av yrkesopplæringa, der de praktiske faga blei redusert til halve timetallet og yrkesrettinga av allmennfaga blei fjerna. Vi satser på at de fleste har glømt Reform 94 som var et ektefødt barn av vår utdanningsminister Hernes.

– Like etter krigen ble Jernverket i Mo i Rana startet opp for å bygge opp landet med stål og jern vi produserte selv. På 80-tallet ble industrien lagt ned.

Igjen gjelder det å satse på at ingen husker hvem som sto for nedlegginga av industrien. Hvorfor forsvant Norsk Jernverk, AS Sydvaranger og andre statlige selskaper? Ingen husker vel lenger hvor Arbeiderpartiet sto da arbeiderne ved Sydvaranger streiket for å bevare bedriften.

– Men like mye er fellesskap å sette seg djerve mål vi kan nå sammen; arbeidsfolk, bedrifter, gründere og myndigheter, om å skape nye, grønne, norske industrieventyr.

Industrieventyr er et vakkert ord. Det passer bra sammen med gruveeventyr og krafteventyr og ikke minst med eventyrlige investeringer og profitter. At det ikke alltid passer så godt for dem som har levd av primærnæringer eller for dem som ønsker å ta vare på naturen og bruke denne til friluftsliv og matauk, det får vi heller overse. Vi må jo tross alt ofre noe for å bli grønne samtidig som vi skal opprettholde og helst øke vårt forbruk og produksjon av søppel.

– Og en spesiell takk til Forsvaret, og alle dere som er på vakt for å trygge Norge - hjemme og ute.

Med full støtte av vårt parti har Norge i de siste åra trygga landet mot angrep fra de truende farer fra regimene i Syria, Libya, Afghanistan og Serbia. Gjennom NATO vil vi fortsatt stille opp for våre allierte, for forsyninga av viktige mineral- og oljeressurser og for spredning av den enestående vestlige kultur rundt i hele verden, mot enhver som kan tenkes å gjøre forsøk på å råde seg sjøl. Vi skal være klar når det braker løs i Ukraina, Venezuela, Korea, Etiopia og hvor som helst, og gjøre alt for å få krigen "out of area", så vi kan fortsette å produsere flyktninger, som vi så kan krangle om vi skal slippe inn en eller to promille av, og framstille oss som en humanitær stormakt.

– Og det fyller meg med optimisme, det peker vei mot alt vi skal få til sammen – et rettferdig samfunn, et klimavennlig samfunn, en trygg hverdag for alle.

Hva som er en trygg hverdag for alle kan det sjølsagt ikke være opp til den enkelte borger eller den enkelte familie å avgjøre. For å avgjøre den enkeltes beste har vi et godt utbygd formyndersamfunn, og en sentral del av dette er Barnevernet. At den europeiske menneskerettsdomstolen ikke er enig i alle beslutningene våre, kan vi ikke ta for tungt, det er tross alt Norge som har rett. Det er slått fast av den forrige regjeringen at Norge har verdens beste barnevern, og jeg ser ingen grunn til å gå mot dette. Jeg vil derfor hilse til de av våre landsmenn og tidligere landsmenn som har forlatt landet for å få være samla som familier og oppfordre dem til å komme tilbake til Norge og levere deres barn til dem som det norske Barnevernet i sin visdom har utsett til å ta seg av dem.

Med dette vil jeg ønske at disse fraser og store ord har bidratt til at vår regjering vil overleve det nye året, tross all den misnøye som har kommet frem i de siste meningsmålinger. Jeg vil håpe at vi også etter neste valg vil kunne ha en regjering der vårt parti er den dominerende storebror og at vi vil ha mange mektige og godt betalte statsråder, statssekretærer, stortingsrepresentanter og statsfinansierte rådgivere, betalt av den arbeidende befolkning som ikke har muligheten til kreativ skatteplanlegging. Jeg vil også håpe at vi vil få beholde våre privilegier og særordninger og at det nye året ikke vil bringe flere avsløringer av hvordan disse blir utnyttet. Til sist vil jeg takke for at

det i 2021 har vært mulig for en mangemillionær fra Oslo beste vestkant å bli statsminister for en regjering dominert av Arbeiderpartiet, og håpe at det vil fortsette slik.